

הזאת תורת השבת

בס"ד | שנה שנייה | פרשת יתרו - קבלת התורה תשפ"ד | עלון מס' 68

שנושא ראשו ועיניו כלפי מעלה כשהם עצומות (ע' מחזיק ברכה להחיד"א ז"ע סק"ג, שע"ת סק"ד, בן איש חי תרומה אות ד', כה"ח סק"ט). וממילא מתברר שגם מנהג הספרדים בזמנינו הוא לישא עיניו כלפי מעלה בשעת אמירת ק"ק, אלא שעניו יהיו עצומות, וכן ראיתי בפסקי גדולי הפוסקים הספרדים בזמנינו.

והנה הרמ"א פוסק, ויש לישא העינים למרום בשעה שאומרים קדושה. ו ב"י מביא שבאותה שעה כביכול הקב"ה אוחז בכסא כבודו בדמות יעקב ומחבק ומנשק ומזכיר גלותם וממהר גאולתם. והיה לפלא שכמעט בכל קהילות בישראל לא ראינו אלא בודדים נושאים עיניהם כלפי מעלה בשעת קדושה? ושמה יש בזה לעורר את הציבור אל הזכות ושהקב"ה יזכיר גלותם וימהר גאולתם, ובמיוחד בימים קשים אלו. (מאמר זה נשלח אלינו ע"י פוסק ידוע ומגדולי רבני ירושלים שליט"א)

נשמח מאוד לקבל תגובות ותשובות.

חלק מהתגובות למאמר זה יפורסמו כאן בעלון.

ניתן לשלוח לכתובת מייל:

aa0534153385@gmail.com

פרשת יתרו

"אלו תפילין שבראש..."

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלוהים" (יח, י-יא)

"ברוך ה'" זה הודאה. "עתה ידעתי" זה הכרה. לכאורה הסדר צריך להיות הפוך, אחרי שיש הכרה באה ההודאה, למה יתרו אמר קודם ברוך ה' ואחר כך עתה ידעתי?

כתוב פה יסוד גדול. יש לך הכרה של משהו בחסדי הבורא, בגדלות הבורא תתחיל להודות. ועם ההודאה תתחזק ההכרה, תתחזק האמונה, תתחזק הידיעה והשגת הבורא בגדלותו ובמידותיו. אם יתרו היה מחכה לומר ברוך ה' עד שהוא היה מגיע לשלמות ההכרה, לעתה ידעתי, הוא היה מחכה עד היום, ולכן הוא מיד אמר ברוך ה' ועם ההודאה גדלה יותר ההכרה. וזה גם סוד הענין של נעשה ונשמע, כי האדם נפעל לפי פעולותיו, והמעשים עצמם הם שנותנים כוח לאדם, וככה זה בכל הדברים.

היה סטודנט שהתקרב ליהדות. התחילו ללמד אותו מצוות, אבל הוא היה אדם מאוד שכלתן, כל דבר הוא רצה להבין, לא היה אצלו כזה דבר לעשות בלי להבין.

כיון שהגיע למקום תפילין, למצות תפילין, הוא שאל מה זה הקוביות השחורות האלו? הרב שלימד אותו אמר לו שיש בהם ארבע פרשיות: שמע, והיה אם שמוע, קדש לי כל בכור, כל יסודות האמונה, יציאת מצרים, יחוד ה'.

אבל את הסטודנט הזה לא סיפק, הוא אמר: אני לא מבין, זה לא מקובל עלי, אם זה הענין אני חושב שאם אני אקרא את הטקסט הזה זה ישפיע עלי הרבה יותר מאשר להניח קוביות כאלה שאני אפילו לא רואה מה יש בתוכם. הוא לא הבין מה זה הטקסט הזה. הוא לא התחנך שעל דבר ה' אנחנו לא שואלים קושיות, שאין לנו בכלל השגה מה זה מצוה. מבחינתו אם הוא לא מבין, הוא לא עושה.

אבל הוא היה נשמה טובה, וכיון שהיה לו את הבעיה הזאת הרב שלו החליט ללכת איתו אל הרב אברמסקי זצ"ל, שיסביר לו בדיוק את עומק הענין של תפילין, יסביר לו את זה בטוב טעם ודעת. הרב אברמסקי היה לו שפת לימודים, הוא היה רב בלונדון,

המאמר המרכזי | פולמוס הלכתי בעניין "נושאים עיניהם למרום בשעת אמירת קדוש קדוש קדוש"

מאמר זה נשלח אלינו ע"י פוסק ידוע ומגדולי רבני ירושלים שליט"א

כתוב בטור אורח חיים סימן קכה, ונוהגין בני ספרד ליתן עיניהם למטה בשעה שאומרים ק"ק, ובני אשכנז וצרפת נותנין עיניהן למעלה, ונושאים גופן כלפי מעלה וסמך למנהגם מספר היכלות (בתי מדרשות ח"א עמוד פה אות ה) ברוכים אתם לה' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישין ואומרים ק"ק ולמדו אותם שיהיו עיניהם נושאים למרום לבית תפלתם ונושאים עצמם למעלה כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעיניהם נושאות בעיני ועיני בעיניהם. וב"י שם, שהשבלי הלקט מסיים, כי אין לי הנאה בעולם וכו' באותה שעה אני אוחז בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבק ומנשק ומזכיר גלותם וממהר גאולתם עכ"ל.

ובספר ספר אור זרוע הביא בה"ל, שכשאומרים קדושה צריך לישא עיניו למרום ולפתוח פיו ולומר קדושה בפה מלא כדאמרי' אמר ר' ישמעאל שמעתי נעימת קול מפי הגבורה שאומרת משביע אני עליכם יורדי מרכבה שתאמרו לבני שישאו עיניהם למרום בשעה שאומרים ק"ק ואין לי הנאה בעולמי אלא אותה שעה בשעה שעיניהם נושאות לעיני והבל יוצא מפיהם ועולה לפני כריח ניחוח ותגידו לבני חיבה שאני מראה ליעקב אביהם בשעה שאומרים לפני ק"ק שלשה פעמים אני נופל שלשה פעמים על דמות פני יעקב אביהם היושב בחיקי ומנשקו שלשה פעמים כנגד שלשה פעמים ספר (אור זרוע ח"א אלפא ביתא סימן ב אלף, וראה עוד בח"ב הלכות שבת סימן מב).

וכך פסק הרמ"א שם בסעיף ב, ויש לישא העינים למרום בשעה שאומרים קדושה.

ובט"ז שם ס"ק ב, נ"ל דהיינו שיהיו סגורות אבל לא בעינים פתוחות דהא ק"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כו' ואמאי לא נימא גבי קדוש הכי. אלא שכתב הב"ח שם סק"ב, מסימן צ"ה דאע"פ דצריך שיתן עיניו למטה בשעת תפילה אפילו הכי צריך שיהיו בו חלונות כדי שיסתכל כלפי מעלה ויכנע לבו וכו' דאף בשעה שאומרים קדוש קדוש צריך שיהיו עיניהם נושאות למרום ונושאים עצמם למעלה ולא דמי קדושה לתפילה דבתפילה בלחש צריך שיתן עיניו למטה אבל בקדושה בקול רם שהיא באה לאחר התפילה צריך שיתן עיניו למעלה, עכ"ל. ומשמע שיסתכל ממש כלפי מעלה בעינים פתוחות, ע"ש.

ובעטרת זקנים שם ס"ק ב, הביא הלשון מספר היכלות, בזמן שישראל אומרים קדוש ומביטים לשמים, משמע שיש לראות כנגד השמים כשאומר קדוש. (אלא שבהמשך דבריו כתב, ודווקא במילת קדוש יש להביט לשמים, אבל קדוש שאומרים פעם שנית ושלישית צריכין לומר בהשתחויה וכו', וכן ברוך כבוד ה' ממקומו יש לומר בכפיפת ע"ש, ולשון ההיכלות של הטור ואו"ז הנ"ל, בשעה שמקדישין ואומרים ק"ק, מבוארים לכאורה שבכל שלשתן יהיו עיניו למעמה וצ"ע, וכן בא"ר סק"ג כותב שמהפוסקים משמע שכולם שוים).

המשנה ברורה שם ס"ק ה, הביא לשון הטור מהיכלות, והב"י הנ"ל. ובסק"ו, הביא הט"ז וסיים, אבל הרבה אחרונים חולקין ע"ז ופסק המגן גבורים כמותם.

ולעומת מסקנת המשנ"ב שיהיו עיניו פתוחות, יש שכתבו בשם קבלת האריז"ל, שהעינים צריכים להיות עצומות דהיינו

כאן המקום להאריך בהן) אך חס ושלום לאדם מן השורה לעשות כן על סמך זה, אא"כ נשאל לחכמי ישראל ופסקו לו מה שפסקו לו. אין לדמות מלתא למלתא בשום צורה.

ברכת השם היא תעשיר

יום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה (כ, ח)

הכתוב אומר שאומות העולם עתידים לעבוד את ישראל, שנאמר (ישעיה סא, ה): "ועמדו זרים ורעו צאנם", וכן (שם מט, כג) "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך". לעומת זאת, נאמר (דברים יא, יג-יד) "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם בעתו... ואספת דגנך ותירשך ויצהרך". כתובים אלה לכאורה סותרים זה את זה - אם ישראל ישרתו את עצמם או שאומות העולם יעשו זאת?

מתרצת הגמרא (ברכות לה ע"ב): כאן בעושים רצונו של מקום, וכאן כשאין עושים רצונו של מקום. כאשר ישראל יעשו רצון ה', הם יזכו ל"ועמדו זרים ורעו צאנם", אך כשלא יעשו כן, הם עצמם יאלצו לעבוד.

ומקשים התוספות, וכי יתכן לומר שבמקרה של "ואספת דגנך", אין ישראל עושים רצונו של מקום? הלא הכתוב מדגיש: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי".

ומכאן נראה, שלכאורה, ישראל מצויים במצב טוב מאד! אלא, שאכן ישראל עושים רצונו של מקום, אולם מאחר שאין הם מקימים זאת בצורה המושלמת ביותר - אין הם זוכים לשרות אומות העולם.

רמז נאה לכך, על דרך הבאור לעיל, דרש "לקוטי צבי הכהן" על הפסוק שלפנינו: "זכור את יום השבת לקדשו" - אדם שהוא שומר שבת, אך אינו עושה כן בצורה מושלמת, סופו "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך". הוא עצמו יעשה את כל מלאכתו. לעומת זאת מי שחי ברמה גבוהה יותר של "יום השביעי שבת לה' אלקיך", ומגיע למצת של עבודת ה' מושלמת יותר, הרי שהוא זוכה לשכר של "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך", אלא אומות העולם יעבדו עבורו וימלאו את כל רצונו.

מפליא להווכח ולראות כי כאשר הקב"ה רוצה לתת ליהודי את פרנסתו הוא מזמן לו אותה שלא כדרך הטבע, וגורם לאומות העולם לעשות עבורו כל מה שביכולתם, אפילו במצב שעל פי כל גדרי ההגיון הם אינם צריכים לעשות זאת.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א

סיפר כי בפרס התגורר יהודי כפרי, שהיה עובד לפרנסתו בשדה. קשה היתה המלאכה, מעלות השחר עד שקיעת החמה הוא נאלץ לחרוש ולזרוע. ולמרות זאת מעולם לא ראה ברכה בעמלו, ורק בקושי רב הצליח להביא טרף לבני ביתו. מדי יום ביומו היה אותו יהודי נושא את עיניו לשמים ומתחנן: "רבוננו של עולם, אנא ממך, זמן לי את פרנסתי ברוח מתחת ירך הגדולה", ומעולם לא חדל מלקוות לישועת ה'.

ויהי היום, והנה תוך כדי עבודת החרישה המיגעית הוא מבחין בפרש הרוכב לכוונו. כשהגיע הרוכב הוא נגש והודיע לו כי אמו המתגוררת בטהרן,

עיר הבירה, נפטרה. 'שבעה' ישב האיש בביתו, משום שהמרחק ממקום מגוריו לטהרן היה גדול, אולם לקראת ה'שלושים' התאמץ לנסוע לבית אמו, והביא פירות מן השדה שלו, על מנת לזכות אנשים בברכות לעילוי נשמתה. לסעודה שערך הגיע גם החכם שאמר דברי תורה וסיפר סיפורים שונים.

לאחר שהסתיים הארוע, פנה להתארגן ולשוב לביתו. המולה קדמה את פניו ברחובה של עיר, וכשברר מה טעמה, נודע לו שהמלך אמרו לעברו במקום זה בעוד זמן קצר. האיש, אשר מעודו לא ראה את המלך פנים מול פנים, התרגש ביותר.

בקהילה של יהודים מכל החוגים, מכל הסוגים, מכל המינים, היה לו שפה עם כל אחד ללכת כנגד רוחו.

הוא פנה אל הרב אברמסקי ואמר לו שהוא רוצה לקיים מצוות תפילין אבל הוא רוצה להבין. אמר לו הרב אברמסקי: אני רוצה לעשות איתך הסכם, חודש אתה מניח תפילין בלי להבין, אחרי זה תבוא אלי ואני אסביר לך כל מה שאתה רוצה על תפילין, בהלכה, במחשבה, בחסידות, באגדה, מהר"ל ור' צדוק, מה שאתה רוצה. אבל הכל רק אחרי חודש שתסכים להניח.

עבר חודש, חודשיים, שלושה חודשים, יום אחד הסטונדנט הזה היה באיזה פרשת דרכים, היתה לו איזו שאלה שצריך עצה מאדם גדול, הוא חשב בעצמו למי הולכים? נלך אל הרב אברמסקי, מאוד התרשמתי מהאישיות שלו.

הוא בא אל הרב אברמסקי לשאול את השאלה, אמר לו הרב אברמסקי: שלום עליכם, חיכיתי לך, סיכמנו שתבוא אחרי חודש, עברו כבר שלושה חודשים, למה לא באת? הסטונדנט פרץ בצחוק, ואמר: שהרב יאמין לי, אחרי שלושה ימים שהנחתי תפילין כבר לא הייתי צריך שום הסברים, ראיתי בחוש מה תפילין עושות ליהודי.

זה סוד הענין של נעשה ונשמע, "ויאמר ישראל ברוך ה'" והאמירה של ברוך ה' מביאה את ה"עתה ידעתי". (הגר"א דיסקין)

חכמת התורה

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עבריין את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העבריין כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחזקה עליו שיסרב לבוא בידועו במה המדובר. שהרב ילך אליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת הפגישה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושלח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלוקחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוש לדין, עוד טרם הציגו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקילין.

אותה שעה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוסר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה.

אמר הסוחר, ניחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר

להתמש בהמצאות הרמה ודין תורה בדוי למען שמירת השבת? "דבר זה" השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם מישהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרום שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו"... (על התורה)

הערת המלכט: כמובן שצריך להיות בדרגה גבוהה ולעשת זאת רק משיקולי דעת תורה בלבד! (יש גם את דיני מרא דאתרא, והפקר ב"ד הפקר, אומדנא דפמ"ג, וכמה מיני מיגו וסברות שאין

ואכן, לא חלף זמן רב וכרכרת המלך פלסה לה דרך בין ההמונים. עמד האיש וברך בכונה רבה: "ברוך... שחלק מכבודו לבשר ודם", והמלך שהבחין בכך, עצר את מרכבתו וסמן לו לגשת אליו.

"מי אתה?" שאל המלך.

"יהודי מכפר פלוני", השיב האיש ביראת כבוד.

"אתה יהודי?..."

ובכן אחוד לך חידה, ואם תדע את התשובה אשלם לך עשרה זהובים."

עשרה זהובים? -

האיש בלע את רוצו בתדהמה. סכום זה

היה מרויח במשך

שלושים שנה! הוא

כרה את אזנו, והמלך

שאל: "האם יודע

אתה כיצד קראו

לאמו של אברהם

אבינו?"

"אדוני המלך,"

אמר האיש, "מה אקבל אם אומר את שם אם - אמו בנוסף לכך?" "על כל שם עשרה זהובים". "ובכן לאמו קראו אמתלאי, ולאם אמו קראו כרנבו".

המלך התפעל, ובו במקום העניק לו עשרים זהובים. אשרו של

היהודי הרגיע שחקים, והוא אמר למלך: "אבקש את סליחת המלך

מראש, אולם אני מרגיש צורך לשאול גם את המלך חידה כלשהי".

נתן ה' את חינו בעיני המלך והוא הסכים.

נענה היהודי ואמר: "כאן בפרס התגורר לפני שנים רבות רשע

מרושע שרצה להרוג את כל העם שלנו, הלא הוא המן הרשע. האם

יודע המלך כיצד קראו לאמו?" המלך לא ידע להשיב, והבטיח לו

עשרה זהובים נוספים לתשובה,

והיהודי אשר זה עתה שמע בדרשת החכם בסעודת

ה'שלושים' את המידע, אמר מיד: "שמה היה אמתלאי בת

עורבתי", ובתמורה לכך קבל עוד עשרה זהובים.

כעת היו בידו בן רגע שלושים זהוב - סכום שהיה מספיק

לפרנסתו עד תחית המתים... הוא הודה נרגשות למלך, והמרכבה

המשיכה בנסיעתה. פתאום נזכר היהודי בענין כלשהו והחל לרוץ

אחרי המרכבה.

"מה קרה כעת?", עצר המלך את המרכבה. "אדוני המלך, אנו

עומדים ושואלים כאן שאלות מלפני אלפי שנים... אולי נדבר על

מה שארע בחודש האחרון בטהרן?... אשאל את המלך שאלה, ואם

המלך ידע לענות לי - אחזיר לו את כל שלושים הזהובים שבידי,

ואם לאו - האם יאות המלך להעניק לי שלושים זהובים נוספים?"

"שאל", מרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך.

"אדוני המלך", נענה האיש בענוה, "לפני כחודש נפטרה אמי,

שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קראו לה?...!"

מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם

יפרנסו יהודי -

גם במצבים בלתי

הגייוניים לחלוטין

ספר ה"בן איש

ומעשה

שהיה כך היה:

יהודי אחד

מחוטר פרנסה

החליט לפרסם

את עצמו כיודע

עתידות ולנסות

להתפרנס מן

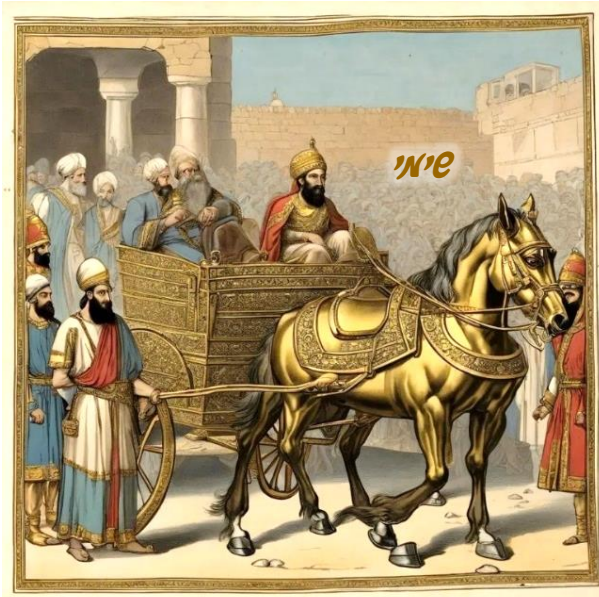
הענין בכבוד.

בדרך כלל

היה נוהג להבטיח

לבני אדם

הצלחות כאלו או

אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בבעיה קשה: בארמון המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי הגיע לאזניו, המליץ עליו בחום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל

שביכלתו כדי למצוא את הגנבים, ועיניו של היהודי

חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי ידוע מה

יגזור עליו המלך כשיאכזב אותו? בליט ברירה

החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ,

לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום

עבור פענוח הענין הזה, וגם לשלושים תפוחים"

התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי

החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את

העולם מתוך הנאה כלשהי... שב הביתה, הביא לאמו

אתה תפוחים וספר לה כי לדעתו ה'עסק' אבוד, ואף

חייו עומדים על כף המאזנים, אך לפחות תפוחים

ישנם... עוד באותו ערב החליט לאכול את התפוח

הראשון, וכשסיים קרא: "אמא, אחד גמרת..."

הוא לא הבחין באלמוני שהשתופף מאחורי חלון

הבית וניסה לקלוט כל הגה היוצא מפיו.

היה זה אחד משודדי הכספת, שנשלח במיוחד

כדי לבלוש האם מגיד העתידות מצליח לגלות

אותם. כששמע האיש את ההכרזה הנרגשת: "אחד

גמרת...", הבין שאחד מן השודדים ידוע כבר. "מי הוא אם לא אני?",

מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד, וחיש נמלט מן המקום וסיפר

בבהלה לראש השודדים שבאזניו שמע את מגיד העתידות מצהיר,

שיש לו כבר קצה חוט.

"נמשיך מחר לבדוק את העניין", ראש השודדים התייחס לכך

ברצינות גמורה, וכבר למחרת שלח שליח נוסף כדי להמשיך

בבילוש.

הערב ירד,

ומיודענו היהודי

מסיים לאכול

את התפוח

השנים ומכריז:

"שנים כבר יש".

לבוש השחורים

שמתחת לחלון

החל לרעוד בכל

גופו. "גם אני

כבר נתפסתי...",

הרהר בבעתה,

ורץ לראש

השודדים כדי

לבשר לו על כך.

ביום השלישי

החליט ראש

השודדים לוודא את העניין בעצמו. הוא עמד והאזין מתחת לחלון,

והכרזת היהודי לא אחרה לבוא: "שלושה כבר גמרנו".

בהברקת פתע מהר נלקוש על דלת הבית. "נתן לך את כל

הסחורה הגנובה", נשבע בהן צדקו, "רק אל תגלה מי אנחנו...".

היהודי הסכים, כמובן, וכך ביום הנקוב הצליח להשיב למלך

המאושר את כל הממון כולו.

המלך התפעל מאד מן ההצלחה. בהזדמנות הקרובה בה ישב

עם חבריו, התפאר בפניהם באיש המיוחד שמתגורר בממלכתו.

"קרא לו לכאן וננסה אותו", אמרו החברים, ומגיד העתידות

התבקש לבוא במהירות לארמון.

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן

והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר

הם שאלו אותו: "מה עשו כאן עד בואך?"

היהודי הרהר לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים

בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הציפור, אבל בפעם

השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע

את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם

השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו,

את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל

מכל הקרואים. לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחיפות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח. "איך ידעת?" - התפעל המלך. "לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו. "מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?", התעקש המלך להבין. "לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה הייתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא היתה כל טענה בפי המלך כלפיו. הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם. (ומתוק האור)

והנה לאחר מספר ימים, קיבל מכתב ועליו מתנוסס סמלו של משרד עורך דין ידוע ומפורסם. הוא פתח את המעטפה בחשש, וגילה שאחד השכנים שמסוכך אתו הגיש נגדו תביעה שקרית שכביכול הוא גרם לו נזקים, ובחוצפתו עוד הגדיל לעשות וצירף תמונות של אותם נזקים שהבן כיכול היה אחראי להם, וסכום הפיצוי שתבע עמד על סכום גדול מאד.

"רבונו של עולם", נאחז היהודי בקיר כדי לא ליפול. "איך אני יוצא מזה? הרי העורך דין הכי זול יקח לי עשרת אלפים שקל על התיק הזה, ואין לי כסף לזה. וגם אם אשיג מימון לעורך דין, מי אומר שאצליח במשפט? הרי השכן הזה הוא עשיר ומתוחכם, והוא דאג לעצמו לעורך דין מהשורה הראשונה!"

ואז הביט שוב בכתב התביעה, וחיוך התפשט על פניו. התאריך שבו טען השכן שהוא הזיק אותו היה באותו יום שבו שהה אצל אביו בצפון! "אין צורך בעורך דין, חבל על הכסף. אני אייצג את עצמי בבית המשפט!"

יום הדיון הגיע, והיהודי בא לבית המשפט. השכן כבר ישב באולם הדיונים כשהוא זחוח כולו. הדיון החל, ועורך הדין קם והחל לתאר ולספר עד כמה השכן הזה מושחת, על המריבות שרבו ביניהם, האיזמים שהוא השמיע כלפי הלקוח שלו, ולא זו בלבד, אלא שהוא אף ביצע את זממו וגרם לו נזקים אדירים, כפי שניתן להתרשם מהתמונות.

"מה אתה אומר על זה?", שאל השופט את הבן. "זהו שקר מוחלט!", השיב הבן בפסקנות. "באותו זמן שבו בוצעו לכאורה הנזקים, לא הייתי כלל בבני ברק אלא בצפון. ולראיה, יש לי כאן דו"ח חניה שקיבלתי באותו יום על כך שחניתי שם בחניית נכה!"

אך השופט לא התרשם מדבריו. "זו לא ראייה", אמר בפנים צוננות. "יתכן שהשאלת את רכבך לאדם אחר כדי שישע לצפון ויצור מצג שוא שכביכול היית שם, בו בזמן שהזקת לשכנך."

"אבל היה שוטר שדיבר איתי ונתן לי את הדו"ח", אמר הבן. "תאתר את השוטר ואז נראה", אמר השופט.

הבן ערך בירור והצליח לאתר את השוטר שרשם לו את הדו"ח. "אתה זוכר שנתת לי דו"ח באותו יום?", שאל את השוטר. "בודאי שאני זוכר". השיב השוטר. "התווכחת איתי זמן רב, ואני התעקשתי לתת לך את הדו"ח, ואפילו צילמתי אותך עומד ומתווכח איתי!"

התמונה הוצגה בבית המשפט, ופניו של השכן נהפכו כשולי קדירה. בית המשפט מצא שתביעתו היתה שקרית לחלוטין, והוטלו עליו תשלום קנס על הדיבה שהוציא על שכנו, ומלבד זאת הוצרך לשלם פיצויים נוספים, עד שלבסוף יצא מבית המשפט בשן ועין.

אז אמר הבן: "ואני הרהרתי אחר מידותיו של הקב"ה ושאלתי: ריבונו של עולם. הרי נסעתי לצפון הרחוק כדי לכבד את אבא שלי. זה מה שמגיע לי? קנס של אלף שקל ושוטר עם לב אבן שלא מוכן לשמוע אותי?! ומה האמת? הקב"ה העמיד אותי בנסיון, האם גם לאחר אירוע מרגיז זה לא אתחרט על המצוה שעשיתי. וכשעמדת בנסיון, קיבלתי סכום גדול הרבה יותר, וגם ניצלת מעלילת כזב של השכן שלי!"

יהודי צריך לדעת: אתה נותן לה - אתה מקבל פי כמה, אך הדבר תלוי בצורה שבה אתה עושה את המצוה, האם כשיש נסיון תוך כדי קיום המצוה או אחריה אתה נשבר, או שאתה מתחזק באמונת אומן, והמאמין יזכה לראות בישועה, כפי שאמר דוד המלך (תהילים יג, ו) "ואני בחסדך בטחתי - יגל ליבי בישועתך!" (רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

"פִּיֵד אֶת אֲבִיךָ" (ב"א)

הרב נתן בן סניור שליט"א סיפר לי סיפור מאד יפה:

מעשה ביהודי המתגורר בבני ברק, ואילו אביו מתגורר בצפון הארץ. יום אחד האב התקשר וביקש מהבן שיבוא לבקרו. הבן נענה לבקשה, ונסע במשך שעתיים לביתו של האב.

כאשר הגיע לבית האב וביקש להחנות את רכבו, לא מצא חניה פנויה, ומחוסר ברירה החנה את הרכב כך שחלקו חונה בחניה רגילה וחלק קטן מהרכב חונה בחניה המיועדת לנכה, ומבלי שחלילה חניית הנכה תיפגע. לאחר מכן הוא עלה לאביו, ישב ודיבר איתו, וטיפל בכל העניינים שאביו ביקש ממנו לטפל בהם. כשירד למטה, חשכו עיניו: שוטר עומד ליד רכבו ורושם לו דו"ח חניה! "למה אתה רושם לי דו"ח?", נמלטה צעקה מפיו.

"אתה עוד שואל? הרי אתה חונה בחניית נכה!", אמר השוטר בארשת נצחון. הקלה היא בעיניכם? דו"ח על סכום של אלף שקל! "אני לא מבין, יש לנכה עוד מקום בשפע להחנות את הרכב, ואני הקפדתי על כך. אם יש לך לב יהודי תרחם עלי, אני לא מהצפון, באתי מבני ברק לעזור לאבא שלי שהוא נכה, אז תחשוב שכביכול גם אני נכה ותוותר לי, אני חי בדוחק גדול ויהיה קשה לי לשלם סכום כה גדול!"

כך הוא ביקש והתחנן לפני השוטר במשך עשר דקות. גם לב אבן כבר היה נמס מבקשותיו ותחנוניו, אך לא השוטר הזה, כביכול הוא היה עשוי מפלדה יצוקה. בפנים חמורות הוא צילם עוד תמונה ועוד תמונה של העבירה, ואם לא די בכך, הוסיף וצילם את היהודי מתווכח אתו!

היהודי שב לבני ברק כשכולו אכול דאגה ועצבות. "עזבתי את הכל ונסעתי כדי לכבד את אבי, ובסוף זה מה שיצא? מאיפה אשלם אלף שקל?! אך באותו רגע הוא התנער משרעפיו. "ודאי זו עצת היצר שאתחרט על המצוה וכך אפסיד אותה. איני מתחרט על המעשה הטוב שעשיתי, ובקשר לדו"ח, לקב"ה יש את החשובות שלו כיצד לעזור לי!"

לאחר שבוע אביו התקשר אליו שוב וביקש שיבוא אליו. "אבא, אתה יודע מה קרה כשהייתי אצלך בשבוע שעבר? קיבלתי קנס של אלף שקל!", אמר הבן. האב השתתף בצער הבן, אך אמר: "בני היקר, אני מבין את צערך, אבל אני זקוק לך!" כששמע כך הבן, נסע שוב לצפון בלי כל חשבונות.